

ek

ziszt száz

nuár 7. Nemre jelenlegi papir züstpénzeket fog az állam. A ké... küldött bizottság pénzügyminiszter... rtescu pénzügy... att. A bizottság... atokat, amelyek... és egy lengye... ztek be. Ezután... a kibocsátandó... z züstartalom... egykettő rész... másféle fém lesz...

met jelölte

nuár 7. A kor... atórválasztásra... jelöltet. Allit... ok jelöltjét fog... a magyar jelöl... Nemzeti parasz... mézetesen a leg... a kormánypresz... Bocu Severnek...

adásra ké

A moszkvai Tas... jelentése szerin... zitenek elő Pekin... rnak vonulni Pe... rosába. Tiencsin... pekkal, tüzéség... tték meg a japá...

megkezdődik

talás körül

január 7. A... vaslatot megszö... r 8-án újabb... liberális párt... ábbra is részt... ájában, ha a ja... tálás a hitelez... ellegű lesz és h... határát tíz hek... utóbbi feltétel... lta is. A liberá... rik, hogy a kor... a nagybirtoko... ugyanazokkal... g, mint a kisbir... hogy a kibocsá... yamat és azo... m garantálja. A... erális párt dele... feltételeiket é... ges szövegeze...

ai csoportok

én ma, 8-án est... n január 1-3. k... júsági konferen... tanak Jochanan... Neumann Jen... esen lát a vezető...

berlini Ullste

unkásai Berlin... in-nyomdávállal... trájka léptek... ag ma nem jelen...

za

tuba?

Taxa postală
platite in numerar
No. 224.716-929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-
lozsvé

da Baron L. Pop (volt Brasov)
Telefon: 9-77. Előfizetői listáján
vonta 110, negyedik kiadásig
600, egészévre 1200.
havonta 1, negyedévre 3, egészévre 10 doboz.
Értékű val. a Hírmondó 2 Il e 8
szerint az „UJK”
bánsági zsidós
Cikkeink utánnyomasat csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

UJKÉLET

ZSIDÓPOLITIKAINAPI LAP

Bérmentetlen leveleket nem fogadunk el.
Kéziratok megőrzésére és visszaküldésére nem vállalkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jambor Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hátzsegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31

Ára 5 lej

Szombat, 1932 Jan 9.

5692. ÉV SEBATH 1. XV. ÉVF. 6. SZÁM

Vagyondézsma

Minden politikai párt megígérte a választóknak, hogy revízió alá veszi a bakszámvagyományokat, azokat, amelyek a korrupció melegágyában dagadtak nagyra. Amelyek miatt kiürült az államkincstár... Ebből természetesen semmi sem lett. Ezzel szemben az állam tehetetlen dühében most nekimegy azoknak a vagyonoknak, amelyek évtizedes keserves és szívós munka gyümölcseként keletkeztek.

A minimális adó nem egyéb, mint vagyondézsma. A kereskedőnek, iparosnak fizetnie kell, még akkor is, ha vállalata nem jövedelmez. Akkor is, ha tizezreket és százezreket veszít el a szörnyű viszonyok miatt.

Itt a vagyondézsma. De nem egy szociális vagyondézsma, amely hozzányul a mammut-vagyonokhoz, hogy juttasson a minstelelneknek. Nem is egy erkölcsi vagyondézsma, amely a törvénytelenül összeharcsolt és összehozott milliárdokat akarja a köznek visszaadni.

Hanem egy brutális, igazságtalan és egyoldalú vagyondézsma. Amely kímélet nélkül döfi keresztül a lakosságnak egy dolgózó és hasznos rétegét.

Az egyik oldalon vagyondézsma, a másik oldalon konvertálás.

Nem utolsó sorban azért, mert azok, akiket a minimális adó sújt, főleg egy bizonyos kisebbséghez tartoznak.

Jorga felcsapott kalifának

Jorga ugyan csak miniszterelnök, de legalább is kalifának képzelet magát.

Különböző bizonyára nem jutott volna eszébe azt kívánni a középiskolai tanároktól, hogy gondosan nézzenek utána, mit olvasnak a nebulók a vakáció alatt és mit fognak olvasni az egész esztendőben. Most már mit csinálnak szegény tanárok?

Honnan a csodából állapítsák meg, hogy miféle olvasmány van a miniszterelnök kedvére?

Holtbizonyosra csak azt vehetik, hogy Jorga könyvei nyugodtan ajánlhatók. Szerencsére van néhány száz darab ebből a fajtából, akár tíz évig is szórakozhatnak rajta a középiskolások.

Sőt hát! Istennek megbízható újságot is lehet ajánlani.

A Neamul Româneascet, a nagymogul saját lapját.

Hogy is mondta a kalifa, aki rendeletet adott arra, hogy perzseljék fel a híres alexandriai könyvtárt?

„Vagy az van benne, ami a Koránban és akkor fölösleges, vagy nem az van benne és akkor káros.”

Minek is az iskolás gyermeknek mindennek haszontalan betűtengerrel tömni a fejét?

Vagy az van ezekben az egyéb olvasmányokban, ami Jorga könyveiben, vagy valami más és hogyan is merészel akárki egyebet írni, mint a miniszterelnök ur öszentsége?

A katonaság, mint vonalmunkás

Az ember szája kissé nyitva marad a csodálkozástól.

Hogyan? Hát ez is lehet?

Ezentul katonai csoportok fognak vonalmunkálatokat végezni a CFR-nél.

Örömhimmuszit kell zengenünk, hogy mennyire boldog ez az ország.

Már nem lehet munkást kapni Romániában a CFR vonalmunkálataihoz! A vasutigazgatóság kénytelen a katonasághoz fordulni segítségért: adjanak munkásokat.

Milyen boldogság! Akadt egy hadsereg, mely ebben a hatalmas munkáskeresletben 4000 darab élő, épékézláb munkás-emberrel segíti ki a munkás nélkül maradt CFR-t...

Megható áldozatkészség!

Csak egy kérdést kockáztatunk meg: Egylőre nem kapunk feleletet erre a természetesen felvetődő kérdésre.

Argetoianu nyilatkozata és magas akaratára ellenére is?

Mit tegyünk a munkanélküliek, akiket

Laval nemzeti koncentrációt szeretne összehozni a nemzetközi tárgyalások idejére

Cáfolják Briand lemondásának híreit

Páris, január 8. Fennáll a kormány együttes lemondásának lehetősége. Politikai körökben úgy hírlik, hogy a kormány lemondása esetén újra Laval kapna kormányalakítási megbízatást s a Poincaré nemzeti egységkormányához hasonló nemzeti koncentráció létrehozását kísérné meg. Ezt igényelnék a küszöbön álló nagyfontosságú nemzetközi gazdasági és politikai tárgyalások, amelyeket sokkal könnyebb eredményhez vezetni, ha a kormány széleskörű alapokra támaszkodhatik.

E híradással egyidejűleg cáfolják Briand lemondási szándékát s azt, hogy a kormány újjáalakítása során Paul Boncour venné át a külügyi tárcát, illetve, hogy Laval Briand betegsége való tekintettel maga venné át a külügyi tárcát is. Politikai körökben nem hiszik, hogy a parlament karácsonyi szünetének letelte előtt kormány-újjáalakításra kerülne sor.

Csak Hamangiu temetése után töltik be az igazságügyi tárcát

Bucuresti-Bukarest, január 8. Hamangiu volt igazságügyminisztert valószínűleg szombaton temetik el. Az igazságügyi tárcát ideiglenesen Válcovici miniszter vette át, aki megbizta Lengoianu államtitkárt a minisztérium adminisztratív vezetésével.

Politikai körökben szó van Radulescu semmitőszéki tanácsos igazságügyminiszterségéről, akit főként a Iorga-párt akar kineveztetni. Az új igazságügyminiszter kinevezése csak a temetés után fog megtörténni.

A japán kormány tudomásul veszi a Mandzsuriába küldendő népszövetségi bizottság összetételét

Merényletet kíséreltek meg a japán császár ellen

London, január 8. A japán csapatok megszállották Szang Hai Kwant s ezzel elérték a kínai Nagy Falat. A Rengo távirati iroda jelenti Tikióból, hogy Inukai japán miniszterelnök táviratot intézett Briandhoz, a népszövetségi tanács elnökéhez, melyben közölte, hogy a japán kormány tudomásul veszi a Mandzsuriába küldendő népszövetségi bizottság összetételét s a bizottságot elfogadja. Újabb jelentés szerint Tókióban a japán császár ellen egy díszszemle után bombamerényletet kíséreltek meg. A bomba, melyet a császár kocsija közelébe dobtak, senkit sem sebesített meg.

A merénylőt, egy koreait, letartóztatták. Egyidejűleg Sze dr. Kina eddigi népszövetségi fődélegátust Jen, Kina Washingtonban akkreditált követe váltja fel. Az új fődélegátus utban van Európa felé.

Hitler után a szocialista vezetőkkel tárgyal Brünig Hindenburg elnökségének meghosszabbításáról

Hitler még nem adott pozitív választ, a szocialisták mellette vannak Hindenburg további elnökségének

Berlin, január 8. Brüning kancellár, mint azt röviden jelentettük, Groener bel- és hadügyminiszter jelenlétében másfél óra hosszat tárgyalta Hitlerrel, a nemzeti szocialista párt vezérével. Belpolitikai kérdésekről és az elnökválasztásról esett szó. Utóbbi ügyvel kapcsolatban Brüning kifejtette, hogy Németország legnagyobb aktívuma a világ előtt Hindenburg elnök személye, ezért a birodalmi kormány fontosnak itéli, hogy elnöksége törvényjavaslat betérjesztésével meghosszabbíttassék.

Ez alkotmányváltoztató lévén, a megszavazáshoz kétharmad többség kell. A törvényjavaslat elfogadásához vált szükségessé a nemzeti szocialista párt elfogadó nyilatkozatának megszerzése. Hitler kijelentette, hogy állásfoglalását előbb a parlamenti nemzeti ellenzék vezérei előtt fogja kifejezni s azután közli a kancellárral.

Hitlerrel való tárgyalásai után Brüning tegnap a szociáldemokrata vezető politikusokkal is tárgyalta. A szocialisták mellette vannak Hindenburg elnöksége meghosszabbításának.

most a leghatalmasabb konkurrens: a hadsereg tur ki állásaikból?

Egyelőre nem kapunk feleletet erre a természetesen felvetődő kérdésre.

Mi pedig legfeljebb egy tanáccsal szolgálhatunk:

Sorozzák be az összes románai munkanélkülieket katonának. Akkor nem kell többet munkáról gondoskodni a munkaadónak, mert lesz majd a hadseregben elég.

A munkanélküliek hozzátartozói pedig majd éhenhalnak. Ugyis: eddig sem voltak messze az éhhaláltól...

VILÁG TÜKRE

Meg kell szervezni a fogyasztókat!

Irta: Joseph Caillaux, volt francia miniszterelnök

Hogy örülne Proudhon, ha most élne. Kiegészíthatné híres könyvét, a „Gazdasági ellentétek”-et azzal a mai gazdasági ellentéttel, hogy a technikai haladás és tökéletes termelés rengeteg árucikket és javat produkál, de az ember nem tudja ezeket a javakat megszerezni és felhasználni. „Ime” — mondaná — „ide vezettek a ti tanításaitok, ide vezetett a laissez faire — laissez passer elve. Az eredmény: elhárítás az egyik oldalon és éhínség a másik oldalon.”

Ellenfelei viszont támadással védekezhetnének és kimutathatnák, hogy ha megfogadnák Proudhon receptjét, az ingyenhitel rendszeresítését, akkor ez még csak súlyosbítaná a mai válságot.

Mi a helyzet ma? A tudomány mérőföldes lépésekkel halad előre. A termelés megszázaszorozódott és nekünk még sem volt jobb dolgunk, mint hogy mesterséges vámfalakkal vagdaljuk össze a piacot, gazdasági monopóliumokat tegyünk lehetővé és feudális hatalmakat teremtsünk a gazdasági életben.

Az utóbbi időben behatóan tanulmányoztam a különböző termelési statisztikát és igen érdekes dolgokat állapítottam meg.

Mindenekelőtt: téves az a felfogás, hogy nyersanyag áresését a tulprodukción okozta. Például a gyapot- és a gyapjuterelés egyáltalában nem emelkedett 1913 óta abnormális arányban. Hát akkor miért esett a gyapot és a gyapju ára? A felelet egyszerű: a túlságosan kismérvű fogyasztás miatt. És mi az oka viszont ennek? Az, hogy a gyapju- és a gyapotárak nem kerülnek a megcsappant jövedelmű közönség elé elég alacsony áron.

Folytassuk a dolog elemzését. Bármilyen legyen is a nyersanyagok besszéne az oka, fogadjuk el, hogy ez a bessz megvan. De akkor hogy lehet az, hogy a fogyasztó nem élvezi ennek a bessznek az előnyeit? Hát ki élvezi akkor? A szövetárugyáros? A statisztika cáfolja ezt. A helyzet mindenesetre az, hogy a technikai fejlődés erősen racionalizálta a termelést (például a háboru előtt egy munkás csak két szövőszékét, most azonban már 16 szövőszékét kezel), de ennek a racionalizálásnak nincs meg a kellő hatása az áralakulásra. A cikkek árai továbbra is aránytalanul drágák. Ebben minden esetre óriási része van a vámvédelemnek.

De viszont azt is el kell ismernem, hogy ami kárt a vámvédelem és a többi motívumok okoznak, az még aránylag elég csekély.

Mert a nagybani árak nagyjában megfelelnek a nyersanyagok árának. Más a helyzet azonban a fél engross és a kiskereskedelmi áraknál.

Arturo Labriola, a neves közgazdász egyenesen felveti azt a kérdést, hogy nem a magas detailárak okozzák-e az egész válságot?

Én már nem is kérdőformában mondom ezt. Sőt továbbmegyek és kijelentem, hogy a magas kiskereskedelmi árak, a fogyasztók kizsákmányolása fokozza a tulindusztrializálódást és ennek kapcsán csökkenti a fogyasztást.

Vegyünk egy példát. Ha a gyapju áresése következtében hasonlóképp emesne a ruhacikkek ára is, akkor a fogyasztóközönség olcsóbban öltözködhet-

me, tehát több pénz maradt arra, hogy jobban táplálkozzék. Így azután a gyapjúkészletek és az élelmiszerkészletek egyaránt gyorsabban fogyának, a termelés megélnéülne.

Azt hiszem, ezt mindenki megértheti. Kissé bonyolultabb a detailárak és a tulindustrializálás kapcsolata. De ezt is igyekszem elmagyarázni.

Abban a pillanatban, amikor az olcsó nyersanyagok révén előálló hasznot nem a fogyasztó, hanem a nagyvagy kiskereskedő, vagy esetleg, ritkábban, a gyáros kapja meg, nem a védelempozíció, hanem csak a tökefelhalmozódás áll be. A közvetítő kereskedelem emberei az esetek 90 százalékában nem költik el ezt a nyereséget, hanem elraktározzák, teaurálják, befektetik, vállalatok finanszírozására fordítják: tehát az ipar tulfejlesztését idézik elő.

Ha tehát valamilyen okból előállna az a helyzet, hogy az összes most meglévő árukészleteket el lehetne adni és a válság elmúlna: ugyszólván a következő pillanatban már ki is ujlana a krízis, mert a túlságosan nagyszámú és túlságosan fejlett felszerelésű gyárak újból ontani kezdenék az árukat.

Mi tehát az orvosság? „Meg kell szüntetni a vámfalakat!” — mondaná a szabadkereskedelem híve. Ez a megoldás rendkívül kívánatos, de e pillanatban igen nehezen oldható meg.

Az egyetlen megoldás tehát: meg kell szervezni a fogyasztók ligáit és így megakadályozni, hogy a spekuláció learassa a szerencsétlen gazdasági viszonyok gyümölcsét.

BEVÉSELÉTI ÉLET

A kolozsvári Zsidó Nőegylet teadélutánja. A Zsidó Nőegylet szokásos teadélutánját vasárnap délután öt órai kezdettel tartja meg a Kristály Palace kávéházban (Str. Juliu Maniu) különtermében. A teadélután iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg városzerte.

Sómér táncestély. Nagy érdeklődés előzi meg a folyó hó 16-án tartandó sómér táncestélyt, mely a volt KAC klub összes termeiben lesz megtartva. Az estélynek külön szenzációja a Young Boys Band Jazz zenekari kíséret mellett tartandó nagy Rumba-verseny, mely a párizsi Picadilly eddig még Kolozsváron nem ismert módszere szerint lesz megrendezve.

A Hitachdud Haavoda táncos teadélutánja. Vasárnap, január 10-én d. u. fél 6 órakor tartja meg műsorral egybekötött táncdélutánját a Hitachdud Haavoda sajtó helyiségében: Str. Jasilor (volt Nagyszamos uca) 14. sz. II. em.

A kórházi szombat eredménye. A kolozsvári Zsidó Kórházegyesület által rendezett kórházi szombat végső anyagi eredménye még nem állapítható meg teljesen, mert folytonosan érkeznek bejelentések és egyes hitközségekben még csak ezután tartják meg a kórházi szombatot. Az erkölcsi mérleg azonban már készen van és ragyogó tanúbizonyságát adja annak, hogy Erdély zsidósága még e nehéz időkben is milyen áldozatkész tud lenni. A nagy hitközségek, mint Torda, Dés, a két marosvásárhelyi hitközség, Szamosújvár, Nagysomkut, Resica, Ludas, Dicsőszentmárton, Retteg, Kraszna, stb. mellett ott szerepelnek az egész kicsiny hitközségek, kisebb, de mégis tekintélyes adományokkal. Olyan hitközségek, ahol köztudomásúlag a gazdasági válság különösen a kicsiny zsidó egzisztenciákon ezántott végig, tekintélyesnek mondható összegek jutottak a kórház céljaira, ami csak úgy történhetett meg, ha kivétel nélkül minden egyes tag leróta szeretetadóját. Még a máramarosi kis hitközségek, mint Petrova, Leordina, Havasmező, de éppen egy a nyolc tagot számláló Kis-sármás, Mezőzáh, Várvid, Déda, Egeres mind-mind testvéri kötelezettségeiket erejükön felül teljesítették. A Kórházegyesület méltán büszke lehet az ország minden részéből feléje irányuló elismerésre, melyet a felsőbányai kis hitközség vezetői fejeztek ki a küldeményükhöz csatolt sorokban: „Ezen nehéz viszonyokban minden hitközségi tag megtette kötelezettségét. Fordítsák ezen összeget szenvedő felebarátaink fájdalmának enyhítésére”. A Kórházegyesület vezetősége ezúton is kéri azon hitközségeket, ahonnan még az értesítésre nem jöttek be, a jelentés beállítására, esetleg a kórházi szombat megrendezésére.

A PÉNZ TRAGÉDIÁJA

ÍRTÁK: DR. LIGETI SÁNDOR ÉS DR. MARTON ERNŐ (17)

Egy tehén: 120 lei, egy mázsa buza: 40 lei

A nemesfém termelés stagnációja a középkor elején a pénzérték erős emelkedését vonta maga után. A nemesfémek értéke a VIII-ik század végéig a négyezerre emelkedett. Egy tehén ára a jelenlegi pénzértékek szerint 3 aranyárka volt (120 lej), 1 mázsa buza átlagosan valamivel többre került egy aranyárkánál (40 lejnél), egy mázsa rozs pedig nem is érte el az egy árkat. Ettől az időtől kezdve Európa különböző részeiben, különösen Csehországban, Szászországban és a Harz hegységben az ezüst termelés jelentékenyen előrehaladt, úgyhogy a pénzérték 1300-ig újra esett és attól kezdve a középkor végéig meglehetősen állandó maradt.

Még a XIV-ik század közepén oly nagy volt a nemes ércék ára, hogy III. Eduárd angol király lányának kiházásaita alkalmával mindössze annyi évi járadékot biztosított, amelynek értéke mai pénzünkben körülbelül 300 svájci franknak (100.000 lejnek) felel meg.

Egy középkori diák szabó

Egy ehrefurti diák 1483-ban szabójának nadrág, mellény és kabát készítésért 12 garast fizetett munkabér címén s a szabónak 3 pfennig borraalót adott. Ugyanez a diák egy pár cipőért 8 garast fizetett.

Bázelben 1355-ben több házat adtak el 3 fontjával, de már 1400 után 60 fontra emelkedett egy ház értéke.

A híres constanci zsinat alatt 1414—18 között egy font marhahús ára 3 pfennig volt, egy font bárányhús 7 fillér, 1 tojás 1 fillér, 1 hering pedig 1 pfennig.

1362-ben Baselben 1 ló 6 fontba került, 1370-ben azonban már 12 fontba.

Schweinfurtban 1488-ban 1 liba 8 pfennig volt, 1 font cukor 4 font 8 pfennig, 3 font bors egy forint, egy mázsa vaj 16 font.

A munkabér és a napszám különböző vidékeken igen nagy eltéréseket mutatott. A napszám az egyik helyen 7 pfenniget, másik helyen 18-at kapott, aminek annyi értéke volt, mint ma körülbelül két és fél svájci franknak. Egy kézműves napi bére ellátáson kívül 6—15 pfennig volt.

Aranycsinálás délibábja

Ezek a viszonylag alacsony árak, amelyek az egész középkoron át uralkodtak, a nemesfémek drágaságával és ritkaságával indokolhatók. Nem csoda, ha az aranytermelés hiányos volta, mely a szűk ségletet távolról sem fedezte, állandóan izgatta a kedélyeket és a középkor babonás világában a bányászatról és arany mosásánál kevésbé reális eszközökkel is próbálkoztak az aranyzomj kiállítására. Voltak ugyan helyek, mint például Olaszország, ahol az egyház a mindenünnen befolyó adók és zárandóklások segítségével olyan aranymennységet halmozott fel, amely messze felülmúlta minden más ország gazdaságát, de a többi Európában évszázadokon keresztül emberek százai és ezrei foglalkoztak azzal, hogy valami elrejtett kincshez jussanak a nagy mesterséges, titkos uton állítsanak elő aranyat.

Alchimista szélhámosok

A kincskeresők típusánál sokkal híredebbe vált a középkor alchimistája, aki nemcsak álmodozó, de néha komoly tudós, legtöbbször azonban közönséges csirkefogó volt. Európára az arabok hagyták az alchimiát, ezt a magányos és titkos kutatási munkát a természet titkai után, de a legtöbb alchimista a komoly tudományos kutatás helyett kézzelfogható gyakorlati eredményeket akart elérni s a legfőbb cél az aranykészítés

és az életelixir megtalálása volt. Ezek az alchimisták leggyakrabban bizonyos mesterségbeli fogásokat sajátítottak el közönséges iparosoktól, üvegfúvóktól és féművesektől, amelyeket fűvészek és kuruzslók tudakosságával keverték össze. Korlátolt és pénzsóvár emberektől hatalmas összegeket csaltak ki, hogy a bölesek követ és aranyinturájukat előállíthassák, amelynek segítségével minden arannya változtatható. Különösen Keletről jövő mesék és hagyományok alapján törekedtek arra, hogy nem nemesfémekből aranyat készítsenek és sokan állították magukról, hogy ez sikerült is nekik. Mások az aranyfőzésből teremtettek maguknak jövedelmező ipart és csak kevesen voltak olyan becsületesek, mint a híres Heinrich Cornelius Agrippa

von Nettesheim, aki a XVI-ik század elején nyíltan kijelentette, hogy az alchimia kód és szél”.

Fejedelmek, mint az alchimia patrónusai

Az udvari pompa emelkedésével majdnem mindig pénzzavarban lévő fejedelmek különösen Németországban tárt karokkal fogadták az udvarukba érkező aranycsinálókat, akik mesterségüket rendszeresen csak akkor hagyták abba, amikor fejedelmi patrónusuk felakasztatta őket. Így Frigyes württembergi herceg arra a vasrudra akasztatta fel udvari aranycsinálóját, amelyről az megígérte, hogy arannya változtatja. Ugyanez a herceg még háromszor esett be az alchimisták csapdájába. Igaz, hogy mindhárom szel-hámot elérte az elsőnek a sorsa.

Az alchimizmus rengeteg írott emléket hagyott hátra. Különösen Németországban, ahol, mint mindenről, az aranycsinálás titkáról is vastag fólíánsokat írtak össze, amelyeknek tartalma kitűnő illusztrációval szolgál az emberi ostobaság történetéhez.

Az arany után való kutatásban a mágia titkos régióiból a földre kellett szállni s a középkor végén tényleg itt találták meg az aranyországot: Amerikát.

(Folytatjuk)

Kommunista röpcédulák osztogatásáért nyolchónapra ítélte a kolozsvári törvényszék Bretter Manó egyetemi hallgatót

Bretter beismerte, hogy röpiratokat osztogatott, de tagadta, hogy ő szerkesztette volna azokat

Cluj-Kolozsvár, január 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék második szekciója előtt tárgyaltak pénteken Bretter Manó egyetemi hallgató kommunista bűnperét. Bretter Manó október 24-én tartóztatták le, miután a sziguranca két tisztviselője egész napon át megfigyelés alatt tartotta. Bretter egy nyilvános előadást vitába szállt az előadóval és a vita során olyan beszédet mondott el, mely felhívta rá a jelenlévő sziguranca detektívek figyelmét. Brettert egész éjjel követték a detektívek és látták, amint az egyetem kapui alatt, a kora hajnali órákban, röpiratokat csempez be. Brettert ezután Honvéd uccai lakásán figyelték meg, ahol délután ott ügyészségi engedéllyel házkutatást tartottak. A házkutatás során Bretternél egész sereg röpiratot és kompromittáló feljegyzéseket találtak és a 20 éves fiatalbért ennek alapján letartóztatták. Két hónap óta ül Bretter vizsgálati fogásában.

A pénteki tárgyaláson Boca tanácselnök mellett dr. Pop albíró foglalt helyet a tanácsban, míg az ügyészséget dr. Lani ügyész képviselte. A vádlott védelmét dr. Muica Ioan kolozsvári ügyvéd látta el. Bretter kihallgatása során beismerte, hogy röpiratokat terjesztett. Az elnök kérdéseire észrevehető elfogultsággal, de értelmesen válaszolt.

„Meggyőződésből”

— Maga szerkesztette a röpcédulákat?
— Nem. Azokat egy Wolf nevű embertől kaptam.

— Miért terjesztette a röpcédulákat?
— Meggyőződésből.

Az elnök ezután kérdést intéz, hogy mi formálta ki a vádlott kommunista meggyőződését.

— Szegény vagyok. Annyira szegény, hogy nem volt pénzem beiratkozni az egyetemre. Tanítványokból tettem meg az életemet, de nem volt csak két tanítványom és nem tudtam belőlük megélni. Ezután azt mondja, hogy mint minden kisebbségi, ő is érzi az elnyomást.

A perbeszédék

Bretter vallomása után két diákok hallgattak még ki, akik látták, amikor

Bretter a röpiratokat becsempészte az egyetemre. Lani ügyész párszavas perbeszédben kérte a Marzescu törvényvel kapcsoló törvényjavaslatának alkalmazását, majd dr. Muica védőügyvéd emelkedett szólásra, aki beszéde elején a vádlott fiatal korára utalt. Hasonló korában, a szellemi fejlődés pubertásában lévő ember könnyen megárgítható a közönséges számára. Ma minden fiatalember közel áll a bolsevizmushoz, mert a rendkívül nehéz viszonyok kényszerítik beléjük. Bretter maga is elmondta, hogy nyomorúságos anyagi helyzete sodorta be a mozgalomba. Tekintettel kell lenni a bíróságnak erre, hogy válságos időkben, amikor az állam ellen törő gondolat hamar megszületik. Nemrég mondta egy ismert politikus, hogy Románia intellektueljeinek kétharmada kommunista, ugynevezett elméleti bolsevik, míg a parasztság, mai helyzetében szintén közel áll a kommunizmushoz. Nem kell csodálkozni, ha egy nyomorúságos körülmények között élő fiatal ember röpiratokat osztogat.

Nyolc hónap

Jogi fejtegetései során az ügyvéd nem lát bizonyítékot arra vonatkozólag, hogy Bretter önmaga készítette volna a röpiratokat. Beismerte, ugyan, hogy azokat ő osztogatta, de ezt nem támogatja az albizonyítékok és a perrendtartás értelmében az elítéléshez még a beismert sem elegendő, ha a tett nincs bizonyított. Kéri a vádlott felmentését és legrosszabb esetben oly büntetés kiszabását, mely eltöltött két hónapot betudná a büntetésnek.

A törvényszék rövid tanácskozás után Brettert 8 havi börtönbüntetésre, 100 lej pénzbírságra és politikai jogainak elvesztésére ítélté. A büntetésbe betudják a vizsgálati fogásáért. Az ügyész a vád súlyosbításáért, a védelem enyhítésért fellebbezett, míg a vádló a vádlott szabadlábrahozásának vonatkozó kérését elutasította a törvényszék, ami ellen dr. Muica újabb fellebbezést nyújtott be.

Első eset,

hogy a hántott fa nem drágább a bükkfánál!

Használjuk ki!

Hántottfa aprítva házhoz szállítva 100 kg.-ként 75 lej
Bükkhasából aprított 100 kg.-ként 75 lej
Vegyes másodosztályú 100 kg.-ként 65 lej
20 mázsa vételnél

10 százalékos enedmény

Megrendelhető!

Lőzár fafalemez

Reg. Ferd. 59. Telefon 2-51

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

HORNIMAN'S TEA

Szomorú számok és sötét proféciák a romániai munkásság helyzetéről

A munkásság nagyon sötétnek látja a jövőt — mondja Mirescu szocialista képviselő az Uj Keletnek. Mit mond a hivatalos statisztika és mit mondanak a tények

Bucuresti-Bukaresti, január 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). Atkozott hivatás: állandóan a nyomorról, a szegénységről, a krízisről írni. Tegnap a kereskedők, tegnapelőtt a zsidóság, azelőtt a tisztviselők... Szívbe markoló riportokkal festeni le a mintaszteri nyomorúságot, amelyben vagyunk. És ma újra csak a nyomor: a munkásság, a romániai proletáriátus nyomora. Hiszen igaz, jobb volna börtönfőnök, perzsaszőnyeges paloták várakozni az olvasó elé, mint a népbütitő filmben. És mégis a nyomorról kell írni, mert az írott betű, amikor felvilágosít, összetartásra ösztönöz és a jobb jövőnek halvány reménységét vetíti elé. Mi sem jobb bizonyíték erre, mint az a tény, hogy amióta a nyomor oly nagy méretet öltött, a sajtótermékek száma jelentősen növekedett, az olvasók száma szaporodott, a szervezkedés intenzívebbé vált és általában az emberek jobban érdeklődnek a közügyek iránt. A nyomorgó ember a munkanélküli ember utolsó reménye, utolsó szalmaszála, amelybe belekapaszkodhat, nem más, mint nyomorgó ember társa és az egész krízisverte emberiség... Ide ékelődik be a sajtó, az egyed és a tömeg közé, hogy a kontaktus lehetőségét nyújtsa a krízis áldozatainak.

Paradoxon a hétlejes büffében

A napokban összejártam Herdan egyik hétlejes büfféjében Mirescu szocialista képviselővel, a szociáldemokrata párt képviselőjével.

— Hát, van, képviselő ur, mit csinál? — fordultam hozzá.

— Ebédelek. (Egy husgombócot fogyasztott jóízűen, amelyet a Herdan-féle büffében hét lejtért árúsítanak). — Látja — folytatja Mirescu — ez egy igazi szociális intézmény. Hét lejtért megebédeltetik, hét lejtért megvaecsoráztathatják. És gúnyosan:

— Tízennegy lej és nem hal meg éhen a szegény ember.

— Ön is? — kértem csodálkozva.

— Miért ne? Vagy talán azt hiszi, hogy a képviselői fizetés címén a Cina-ban is ebédeltetek? Ne felejtse el, hogy én munkásság vagyok. Utaznom kell sokat, költségeim vannak...

Megállapodtunk abban, hogy felkeresem a szociáldemokrata szervezet irodájában.

Mirescu irodájában

A képviselő szobájának faláról Marx néz le rám, mellette pedig egy erdélyi festő képének reprodukciója a háború borzalmai idézi fel. A szobában hideg van.

— Szegények vagyunk, nincs fánk — mentegeti magát Mirescu. — A munkanélküliek száma egyre nő, nő tehát azoknak a száma is, akik nem képesek szervezeti tagsági díjakat fizetni. Tény ugyan az is, hogy talán éppen a munkanélküliség fenyegető rémének közeledésére megnagyobbodott a szervezeti tagok száma is, azoké, akik holnap már munkanélküli segélyre számíthatnak. Sajnos azonban, olyan egyedül és olyan szegényen állunk, hogy az állam segítsége nélkül nem áll módunkban úgy segíteni, ahogy azt németországi, vagy angliai elvtársaink teszik.

A munkanélküliség

— A krízis oka elsősorban — folytatja Mirescu — a túlprodukción. Nincs fogyasztás. Ennek természetes következményeként az üzemek nagyrésze bezárta kapuit, elbocsátotta alkalmazottaft, munkásait.

— Milyen ágakban mutatkozik meg legjobban a leépítés? — kértem.

— Különösen a faiparban, a vasiparban, bányászban, kereskedelmi és ipari vállalatoknál építenek le. De helyesebben fejezem ki magam, ha azt állítom, hogy az egész vonalon dühöng a leépítés.

— Maramaros, Bukovina, Marosvölgye és Bistrita völgyében a faipar teljesen megbénult. Az erdőkitermelés stagnál, a faüzemek leállították gatterjeiket. Az ottani lakosság, amely kizárólag a faiparból él, most a szó egyszerű értelmében éheznek. Az orosz, lengyel és jugoszláv konkurencijára teljesen letörte a mi nemrég még virágzó faiparunkat, úgy hogy keveset mondok, ha azt állítom, hogy ebben a szakmában legalább 30 ezer munkanélküli számlálunk.

— A vasiparban ugyanilyen rosszak

az állapotok. A román vasüzemek tulajdonképpen arra rendezkedtek be, hogy a CFR-nek és az államnak szállítsanak árut. Gyáraink elég jól működtek, el tudták látni az államot és a CFR-t is, minden szükséges cikkel. Ennek ellenére azonban úgy az állam, mint a CFR vezérigazgatója Angliában eszközölt egy hatalmas rendelést. Nem esoda tehát, ha Arad, Resica, Nagyvárad, Bukarest, Szatmár, Temesvár és más ipari centrumokban ezrével éheznek az elbocsátott munkások.

Emberpáriák

— De talán legszomorúbb a bányamunkások helyzete, akik éhbérből sem mit nem tudtak maguknak félretenni és megakarítani. A tárnák most bezárták s a szerencsétlen bányászok ezrei családjaikkal az utcára kerültek. A környék látszik a tüzelt. Azt hiszi, hogy a mezőgazdasági adósságok konverziójával mindent elintézt. Csak politikai pozícióját félti, semmi egyebet.

— Mit számít az, hogy a munkügyi

minisztérium hány munkanélkülit mutat ki hivatalosan. Am itt is megoszlik a munkanélküliek száma. 1931 október 1 én 22. november elsején 28, december elsején 44 ezer munkanélküli szerepelt a kimutatásban. Ezzel szemben a munkanélküliek száma a hivatalos kimutatás tisztesítését is túlhaladja. És mindezeket városi munkanélküli bizottságokkal, népkonyhakkal, stb. akarnak segíteni. A munkásszervezetekkel való együttműködés, a betegsegélyzők és munkásbiztosítók komoly szubvencionálása által lehet segíteni csak a nyomoron.

Számok... Számok... Számok...

— Még néhány számot tessék meghallgatni a munkanélküliek számoszlopából. 1931-ben kevesebb román állampolgár hagyta el az országot, mint előző években. Kivándoroltak kétezernyolcszáz és bevándoroltak négyezren. Ugyanakkor 7500 idegen elhagyta határainkat. Négy-millió lej büntetéssel sújtottak olyan munkaadókat, akik autorizáció nélkül alkalmaztak külföldi munkásokat. Az

Ma este Hagyományos Bál a New-Yorkban

ország területén 37 munkáshelyező, 148 ezer munkára jelentkező közül 97 ezret helyezett el. A munkásbiztosítók költségvetése 700 millió lej volt 1931-ben amelyből 262 millió esett az önkormányzatra. A 262 millióból azonban alig 230 millió folyt be. Attól tartunk, hogy 1932-ben még rosszabbul fog kinézni ez a költségvetés...

— A sok rossz mellett — mondottuk — valami jót is mondjon, képviselő ur.

— Sajnos, ezekben az irodákban jót és vidámat senki sem hallhat.

— Mégis, mi lesz? A munkásság képviselői hogyan látják a jövőt?

Mirescu vállalt vonja:

— A munkásság nagyon sötétnek látja a jövőt.

Hátszegi Ernő

Január 17-én értekezletet tart Nagyváradon az Országos Zsidó Párt erdélyi tagozatának vezetősége

Vasárnap központi kiküldöttek fogják meglátogatni a Zsidó Párt megyei tagozatait

Cluj-Kolozsvár, január 8. (Az Uj Kelet tud.) Az Országos Zsidó Párt kolozsvári végrehajtó bizottsága élénk tempóban fogott hozzá a párt szervezési munkálatainak fellendítéséhez. A végrehajtó bizottság legutóbbi értekezletén elhatározta, hogy január 17-én Nagyváradra összehívja a párt erdélyrészi tagozatának vezetőségét. Ezen az értekezleten a párt megyei tagozatainak elnökei és az erdélyrészi vezetőség tagjai fognak résztvenni.

A Zsidó Párt erdélyi vezetőségének nagyváradai gyűlése lesz hivatalos megvitetni a párt aktuális problémáit, tevékeni a párt költségvetését, valamint

előkészíteni a Zsidó Párt erdélyi konferenciáját, amely előreláthatólag február második felében fog összeülni.

A végrehajtó bizottság addig is nagy apparátusokkal készül a nagyváradai értekezletre. Ennek érdekében január 10-én, vasárnap központi kiküldöttek fogják meglátogatni az egyes vármegyei tagozatokat. Így dr. Marton Ernő és Rados Mór a szamosmegyei tagozatot, dr. Fenichel József a hunyadmegyei, Weinberger Nándor a szilágymegyei, illetve zilahi, Sebők Elek pedig a beszercei tagozatot fogják vasárnap meglátogatni.

A megyei tagozatok nagy előkészületeket tesznek, hogy a központi kiküldöttek látogatása kapcsán megbeszélésre hívják össze a tagozat vezetőit és beszámoljanak eddigi tevékenységükről, valamint megtegyék prozoziciójukat a nagyváradai értekezletre vonatkozólag.

Ugyancsak vasárnap tart ülést a Zsidó Párt nagyváradai tagozata is, amelynek keretében Jambor Ferenc, erdélyrészi főtitkár fog referátumot tartani és ez a gyűlés fog gondoskodni a január 17-iki országrészi értekezlet előkészítéséről is.

A hitelező legyilkolta adósát, mert ez a konvertálásra hivatkozva, nem akarta tartozását kifizetni

Időszzerű dráma egy kolozsmegyei községben

Cluj-Kolozsvár, január 8. (Az Uj Kelet tud.) A gazdasági válság, a hitelező és adós közötti elmérgesedett viszony terhére kell írni azt a borzalmas gyilkosságot, amely néhány nappal ezelőtt Felsőlunka kolozsmegyei községben történt. Dumitru Mierleanu és Tudor Baciú falusi legények együtt küzdöttek végig a háborút. Hazatérve, a városi élethez szokott legények nem fogtak hozzá ismét a földmunkához, hanem különböző üzletekbe kezdtek, amelyek könnyebb megélhetést biztosítottak számukra. Marhákkal, tejjel, tejtermékekkel kereskedtek és különböző munkálatokat vállaltak. Az üzlet nagyon jól ment egészen addig, ameddig látszólag jelentéktelen okból kifolyólag a két társ összeveszett. Elváltak egymástól és az osztzkodásnál Baciú körülbelül 20 ezer lejjel odós maradt Mierleanunak.

Az utóbbi időkben Mierleanu, a ki nek rosszul kezdett menni sora, több ízben kérte a pénzt Baciútól, ez azonban nem volt hajlandó tartozását rendezni, azon a címen, hogy „mostanság senkinek sem kell fizetnie adósságát.” A napokban Mierleanunak valamilyen árverésnél biztosítékképpen le kellett volna deponálni egy nagyobb összeget.

Ismét kérte a pénzt Baciútól, de ezuttal is eredménytelenül. A pohár megtelt. Mierleanu részegre itta magát és este beállított Baciúhoz, hogy számadást kérjen tőle. Baciú következetesen azt válaszolta, hogy elsősorban nincs pénze, másodsorban jön a tartozások konvertálása és akkor ő fizetheti harminc éven keresztül a huszezer lejt. A két paraszt között szóváltás keletkezett, majd Mierleanu kést

rántott elő és teljes erejével az adós szívébe szurta. Baciú azonnal kiszenvedett.

A gyilkosság elkövetése után elment a csendőrszere, ahol önként jelentkezett.

— Sajnálom, — mondotta, — hogy embert öltem. De hogy az a gazember Baciú nem él, azt nem sajnálom.

A gyilkost beszállították Kolozsvárra és átadták az ügyészségnek.

Sem intellektuális, sem ipari foglalkozást nem űzhetnek többé az idegenek Törökországban

A kormány eltiltotta a külföldi nyelvek tanítását a kisebbségek iskoláiban

LONDON, január 8. A török parlament a napokban kezdi tárgyalni azt a kormányjavaslatot, amely szerint a jövőben külföldiek nem lehetnek Törökországban orvosok, mérnökök, gyógyszerészek, állatorvosok, gépészek, pilóták, hajókormányosok, sofförök, zenészek, pincérek, nyomdászok és rikkancsok. Akik e pályákon működnek, hat hónapon belül meg kell szerezzék a török állampolgárságot, vagy ha ezt még meg nem szerezhették, abba kell hagyniuk a foglalkozás üzését. Egyidejűleg, a Daily Express konstantinápolyi jelentés szerint a török kormány a kisebbségek elemi iskoláiban eltiltotta a külföldi nyelvek tanítását.

XVI-ik század...
te, hogy...
at az alchimia...
kedésével majd...
lévő fejedel...
ágban tárt ka...
arukba érkező...
terségüket ren...
k abba, amikor...
akasztatta őket...
herceg arra a...
dvari aranyesi...
egigérte, hogy...
yanaz a herceg...
az alchimisták...
mindhárom szél...
a sorsa...
eg írott emléket...
Németország...
ol, az aranyes...
óliánsokat irtak...
a kitűnő illusz...
ostobaság tör...
kutatásban a...
a földre kellett...
én tényleg itt...
zágot: Amerikát...
tásáért...
örvény...
llgatót...
de tagadta...
becsempészte az...
párszavas per...
escu törvény vo...
ainak alkalmazá...
döngyvéd emel...
észedé elején a...
alt. Használó kor...
pubertásába...
ragítáható a kor...
den fiatalemb...
oz, mert a rend...
kényszerítik bele...
elmondta, hogy...
helyzete sodorta...
tettel kell lennie...
válságos idők...
ellen törő gon...
etik. Nemrég...
ikus, hogy Re...
kétharmada...
elméleti bolse...
mai helyzetében...
kommunizmushoz...
na egy nyomor...
özött élő fiatal...
gat.
Nyolc hónap...
n az ügyvéd nem...
natkozólóg, hogy...
ette volna el...
gyan, hogy azo...
nem támogatják...
errendtartás ér...
még a beismeré...
nincs bizonyítva...
ét és legrosszabb...
szabását, mely a...
tudná a bünt...
tanácskozás utá...
pöntetésre, 100...
ítikai jogainak...
re ítélte. A bü...
gálati fogság...
bitásáért, a véde...
zett, míg a va...
dlábrahelyezés...
utasította a t...
Miucca újabb fe...

„Rodna Zastita“

*

Vissza kell mennem az emlékek so- rán három esztendőre, amikor körül- belül ilyen időben jártam Szófiában. Egy zsidó politikussal beszélgetve, hi- vetetlennek tartottam, hogy amikor az egész világon erős reakciós táborok gyűltek terror-szervezetekkel, hogy ép- pen Bulgária kiméltessék meg ettől a betegségtől.

Ő ezeket az emlékezetes szavakat mondotta akkor:

Magam is nagyon féltém az or- szágot egy reakciótól, amelynek gyön- ge konturjai már mutatkoznak, de csak kisebb vidéki városokban. Féltém az országot és féltém a zsidókat. Bulgá- riában olyan megrázkódtatásokat állítunk át a paraszt-diktatura előtt és a diktatura letörése után, amelyek nem maradhatnak nyom nélkül. De hátát kell adnunk istennek, hogy egyelőre or- szágunkban nem ismerik a jobboldali terrort.

Ploudivban, az egykori Filipopolben, egy nagy intelligenciájú orvos ismerő- sém már másként ítélte meg a helyzete- t. Ő már tudott bizonyos földalatti szervezkedésről, amelynek a nevét is megmondotta: „Rodna Zastita“. De akkor még nem lehetett tudni, milyen állást foglal el ez a szervezet a zsidók- kal szemben. Most már tudjuk.

Olvasom egy zsidó könyvatosban a legújabb szófiai eseményeket, amiket itt reprodukálók:

„Az utóbbi időben Szófiában szá- mos zsidóellenes merénylet történt. Egy zsidó pénzváltót azzal az ürügy- gyel, hogy valutát akarnak eladni, egyik külvárosi házba csalták. Itt jól- állított fiatalberek megrohanták a zsidó kisbankárt, elvették pénzét és le- töréssel fenyegették meg arra az eset- re, ha kalandját a hatóságok tudomá- sára hozza.

December 25-én egy zsidó házalót Ploudivban egy lakásba hívtak azzal, hogy beskarukákat fognak eladni nél- ki. Amikor a zsidó belépett a házba, ketten megragadták, összekötötték lá- baikat és kezét és elrabolták tőle pénz- t. A zsidót 48 órán át tartották el- zárrva a pincében. Közben néhányszor megkérdezték tőle, tagja-e valamely zsidó nemzeti egyesületnek. A zsidó egy különös véletlen következtében menekült meg. December 26-án ugyan- is ugyanabba a lakásba hívtak egy zsi- dó orvost. Amikor az orvos belépett, revolvert tartottak eléje. A banditák követelték tőle, írjon levelet feleségé- nek és apósának, amelyben arra kéri, hogy adjanak a levél átadójának 200 ezer levét, nehogy meggyilkolják. Ami- kor a banditák rövidi dőre magára hagyták, az orvos torka szakadtából kiáltott segítségért. A járókelők a rendőrségre siettek, akik azután az orvost és a házalót megszabadították veszélyes helyzetükből.

A rendőrség megállapította, hogy a banditák az 1926 óta megszervezett „Rodna Zastita“ jobboldali szervezett- kéhez tartoztak. A banditák megszöktek. A rendőrség azonban letartóztatott egy fiúkat, aki bevallotta, hogy a „Rodna Zastitában“ egy külön terror- csoport működik, amelynek nincsen más célja, mint a zsidó polgárok ki- fosztása és terrorizálása.

Bulgáriában tehát, ha elkésve is, át- jelentkezik a jobboldali terrorszerve- zeteknek egy egészen különös, de a helyi viszonyoknak bizonyára megfelelő for- mája. Az Uj Keletnek egy tegnapi cikke beszámol egy banditáról, aki a zsidó hűközséget akarta megszarolni és ezer leva erejéig. Ez a banditák nem tagja a „Rodna Zastita“ nak, ellenben egykor a macedon komitának volt erejéig. Am egészen világos és kétségtelen, hogy kapcsolatai voltak a nemzeti felszabadító kalózkodó reak- ciós szervezetekkel.

Ennek a józan és a zsidó iránt min- dig lojalitással viselkedő országnak is át kell esnie tehát a kor betegsége. Kíváncsok, hogy a betegség ne legyen hosszú tartó.

Teljesen megbénult az élet az indiai városokban

A mérsékelt hindu vezeték szombaton tárgyalást kezdenek az indiai alkirályal. Smuts tábornokot kéri fel az ellentétek kiegyenlítésére? Az indiai kormányzat folytatja a tömeges letartóztatásokat

A bombayi páriák vezetői csatlakoztak a polgári engedel- messég megtagadásának mozgalmához

London, január 8. Sir Tey Saprud és Jayakhar mérsékelt hindu vezeték szombaton New-Delhiben tárgyalást kezdenek Lord Willingdon indiai alkirályal. A kormányzat indiaszerte foly- tatja a tömeges őrizetbevételeket. A városok üzleti negyedeiben az élet csak nem teljesen megbénult. Az európaiak között általános a meggyőződés, hogy a kétnapos viszonylagos és rendezva- rásoktól mentes nyugalom csak vihar előtti csend.

Karakhiban a lakosság levonult a tengerpartra és sőt párolt. A karhata- lom egyelőre nem avatkozott be

Gandhi a poonai Yaroda-börtön- ben rendes napi munkabeosztása szerint élhet. Reggel négy órakor kel, újságokat olvashat és még le- veleit sem cenzurázzák.

A hindu nacionalista vezér táviratot intézett Irwin lord volt indiai alkirály- hoz, melyben leszögezte, hogy ő és hí- veai állják a delhii paktumban vállalt kötelezettségeket, de az angolokat kel- lene rábírn az egyezményben foglal- tak betartására. Az indiai nacionalista mozgalom új fázisaként egyébként a bombayi páriák vezetői csatlakoztak a

polgári engedelmisség megtagadása mozgalmához, de az ország többi ré- szében nem vállalnak közösséget a na- cionalista hinduk harcmodorával.

Északindianban a mohamedánok ve- zérei is elítélőleg nyilatkoztak a hin- duk mozgalomról s biztosították a ha- tóságokat szimpátiájukról.

Egyébként angol politikai körökben lehetségesnek tartják, hogy az indiai kérdésben az ellentétek kiegyenlítésére és közvetítésre Smuts tábornokot, a nagyhirű délafrikai politikust kéri fel.

Négyszázhuszonöt diákot tartóztattak le a leg- utóbbi lengyel főiskolai zavargások következtében

A lengyel kormány kielégítő válasza

Varsó, január 8. A lengyel szejm egyik legutóbbi ülésén J. Grünbaum képviselő, a Zsidó Parlamenti Klub el- nöke meginterpellálta a kultuszminisz- tert a lengyel főiskolákon tanuló zsidó ifjúság elleni legutóbbi támadások ügyében. A közoktatásügyi miniszter azonnal felelt a saját és a belügymi- niszter nevében és a következőket mondotta:

— A lengyel kormány a leghatáro- zottabban elítéli a zsidó ifjak ellen tör- tént támadásokat. A zavargásokat az egyetemi hatóságok erőlyes közbelépé- sére likvidálták. A propagandát fele- lőtlen tényezők vitték be kívülről az egyetem falai közé. Ez a körülmény nagyon megnehezítette a nyomozást és

az események likvidálását. Az egyete- mi és iskolai hatóságok energikus ma- gatartása, valamint a rendőrség objek- tivitása révén 425 diákot lehetett let- tartóztatni, akik közül kereken százat átadtak már az ügyészségnek. A za- vargásokkal vádolt diákok között né- hány zsidó is van. Minden előállított diák ellen rendes fegyelmi eljárás in- dult meg. Ezek során már eddig is számos főiskolai és középiskolai diákot hosszabb-rövidebb időre kizártak az intézetekből, néhányukat pedig végle- gesen eltávolítottak. A közbiztonsági hatóságok feladatuk magaslatán állot- tak. Volt ugyan néhány rendőrtisztvi- selő, akik kötelességüket nem teljesí- tették, ezekkel szemben megindították

a vizsgálatot.

— Meg vagyok róla győződve — je- lentette ki végül a miniszter, hogy ilyen sajnálatos és meg nem engedhető kilengések nem fognak megismétlődni és megállapíthatom, hogy ha újabb heccelődések következtében mégis elő- fordulnának efféle kilengések, én min- den eszközt meg fogok ragadni polgá- raink védelmére. Követelem, hogy a főiskolákon és középiskolákon a legtel- jesebb rendben folytatódjon a munka és senki tanulmányában meg ne zavar- tassék.

A miniszter választát a Zsidó Parla- menti Klub meglelégedéssel vette tudomá- sára.

Jorga és Argetoianu ráuntak egy- másra, de egyik sem tud megélni a másik nélkül

Argetoianu Titulescu segítségével akarja magát függetleníteni Jorgától

Bucuresti-Bukarest, január 8. A „Lupta“ hosszú cikket közöl a politikai helyzetről. Reámutat arra, hogy Jorga és Argetoianu között olyan a helyzet, hogy az végül is szakításra fog vezet- ni. Mindketten már régóta meggyő- ződtek arról, hogy nem tudnak együtt dolgozni. Argetoianunak az a szándé- ka, hogy vagy egyedül vagy Titulescu- val együtt alakítsa kormányt. Az, hogy Jorga Argetoianu nélkül kormá- nyozzon teljesen lehetetlenség és az Argetoianu, vagy akár az Argetoianu, Titulescu kombinációnak sincs nagy eshetősége.

A Jorga-Argetoianu ellentétek a Lupta a Manolescu lemondásával kap- csolatos eseményeken szemlélteti. Ma- noilescu, miután látta, hogy az ő mű- ködése a legfelsőbb helyen sem talál teljes helyeslésre, Jorgához fordult. Jorga biztatta:

— Csak folytassa tovább a harcot Argetoianu ellen. Öfelségénél én in- terveniálni fogok.

Manoilescu ekkor bizott a miniszter- elnök támogatásában, de az eredmény csak az lett, hogy Argetoianu győzött.

A lap szerint Argetoianunak a kezébe került egy levél, amelyet Manoilescu annak idején írt meg előt a Jorga-kor- mányba belépéséről. Itt egy barátján- nak írt, hogy a Jorga állítólag meg- mutatná,

hogy a volt bankkormányzóinak a dinasz- tikus kérdésben nem volt őszinte a maga- tartása. Jorga miután látta, hogy Ma- noilescu oldalán a harc reménytelen, szintén otthagya a volt bankkormányzót, aki így a levegőben maradt. Argetoianu pedig a történetek tanúságaként meg- kezdte az akciót, hogy függetlenítsen ma- gát a miniszterelnöktől. Vagy Titulescu- val akar kormányozni Jorga nélkül, de a jelenlegi parlamenttel, vagy pedig egye- dül, ha csak néhány hónapra is Titu-

lescu külföldi támogatásával. Titulescu továbbra is Londonban marad ezek sze- rint és bukaresti körökben élénken kom- mentálják azt, hogy Argetoianu elkíséri Párizsba és Londonba, noha annak idején Madgearut nem volt hajlandó külföldi útján kísélni.

Titulescu különben hivatalosan értesí- tette újból a kormányt, hogy január 12-én nem jöhet újból az országba, mivel Argetoianut kell Párizsba és Londonba elkísélni.

A spanyol kormány deferált San Jurio tábornok előtt

Madrid, január 8. Az Azana-kormány és a spanyol csendőrség főparancsnoka, San Jurio tábornok közt kitört konfliktus kedden délelőtt a rendkívül miniszter- tanács elé került. San Jurio tábornok közölte a kormánnyal, hogy saját felelős- ségére teszi meg a szükséges intézkedé- seket, ha a kormány nem rendeli el a délspanyolországi zavargások bűnösei- nek legújabb megbüntetését és nem gondoskodik a közrend fenntartásáról. Bár a szocialista párt és a szakszerve- zetek részéről erőlyes tiltakozást jelen- tettek be a kormánynál San Jurio maga- tartása ellen és figyelmeztették a kor- mányt, hogy San Jurio vártátnüleg

diktatórikus tervekkel foglalkozik, a mi- nisztertanács mégis elfogadta a tábornok követeléseit, mert politikai körök véle- ménye szerint nem éri magát elég erős- nek ahhoz, újrat huzzon a tábornokkal, aki mögött ott áll az egész spanyol csendőrség.

Spanyolországban egyébként egyre szélesebb körökben terjed a nyugtalan- ság és általános az a meggyőződés, hogy az események előbb-utóbb kormányvál- ságra fognak vezetni, sőt vannak olyan hírek is, hogy San Jurio akarja magához ragadni a kormányhatalmat.

HÍRDETSÉSEN AZ UJ KELETBEN

Zsidók pénz nélkül

— Regény az amerikai zsidó proletárok életéből —
IRTA: MICHAEL GOLD

Bácsikám, Sam. jó foglalkozást választott. Gépeivel a nadrágtartók gyapjas végeit fabrikálta. Ezek a végrészek gyapjuból készülnek s nagyon fontosak egy nadrágtartó számára. Ugyanis ezeket a végeket kapcsolják a gombokra. Ezek tartják fenn a nadrágot. Ez, amint tudjátok, nagyon fontos a nadrágnak.

Igen, nagyon jó és nagyon szükséges ipar volt ez. Nagyon sok pénzt lehet keresni vele, ezt láttam rögtön.

Bácsikám, Sam, azonban nem volt jó üzletember. Nem állt a feje a számolás-hoz és a képe olyan volt, mint az ecet. Egyik vevője se szeretete.

Idővel nem otthon dolgoztattott, hanem kiküldött rendeléseket gyűjteni. Ehhez nagyon értettem. A legtöbb nagy, nadrágtartó bolt tulajdonosai románok voltak, akik ismerték a bácsikámat. Ugy üdvözöltek, mint valami rokont. Boroztam velük és viccelődtem. Ezért aztán adtak megrendeléseket nadrágtartó végekre.

Egy nap, amikor Sam látta, hogy az üzletét mennyire felvirágoztatom, ezt mondta:

— Beveszlek az üzletbe, Hermann. Nagyon sok pénzt fogunk keresni. Hagyd a gépeket! A műhelymunkával majd én törődöm. Te napról-napra jársz a városba és viccelődsz a vevőkkel és behozod a megrendeléseket.

Igy lettem bácsikám, Sam társa. Boldog voltam. Kerek harminc dollárt kerestem hetenként. Végre sikerem volt.

Jött tehát egy házasságkötés és azt mondta: nősüljek meg. Így vitt el a házasságkötés és én mindjárt láttam, hogy kedves és szorgalmas asszony. Elhatároztam, hogy feleségül veszem és gyermekeket nemzek. Ez tehát így történt.

S most követtem el életem legnagyobb hibáját. Mindig akartam a nagy vizet, a szivárvánnyal és az indiánokkal látni, a Niagara vizesést.

Az esküvő után tehát a mamátok és én utrakeltünk megnézni a Niagara vizesést. Ez az utazás egy havi fizetésembe került. Megmutattam mamátoknak Amerikát. Nagyon jól szórakoztunk.

Egy hét múlva tértünk vissza. Másnap reggel bementem a boltba, hogy a munkát folytassam. A boltot azonban nem találtam. Eltűnt. Nem találtam Samot. Ellopta a boltot.

Kerestem és kerestem Samot és a boltot. A szívem úgy megdagadt a haragtól, mint egy szivacs. Képes lettem volna bácsikámat, Samot megölni.

Egy nap megtaláltam Samot és a boltot. Rákiáltottam: „Te tolvaj, mit csináltál?” Nevetett. Mutatott valami ügyvéd által kiállított papírt, amiből kiderült, hogy a bolt az övé. Minden munkám hiábavaló volt. Csupán Samot gazdagítottam meg.

Mit tehettem. Dühömben öklömmel az arcába vágtam, hogy elindult az orrávére. Kiszaladt az uccára és rendőr után kiabált. Utánamentem és elvertem egy bottal. De mit használt ez!? A bolt tényleg az övé volt s én mint a szegény ördög állottam.

Most mint szobafestő dolgozom. Most másnak dolgozom és nem vagyok a magam ura. Benne vagyok a kelepében.

De nem érzem magam legyőzve. Erős akaratom van. Leszek még a magam ura. Ehhez nincs másra szükségem csak 300 dollárra és ezt a 300 dollárt valahol megtalálom.

Igen, igen, meg fogom mutatni a bácsikámnak. Megmutatom még a világnak, hogy milyen jól el tudok vezetni egy nadrágtartó-véggárát.

Ez alkalommal nincs szükségem társra. Egyedül fogok dolgozni. Megmutatom a mamátoknak, hogy egy férfi miként csinálja meg a pénzt Amerikában. Nézzétek meg Náthán Straust! Nézzétek meg Otto Kanht! Cipőpertlivel házaltak, amikor Amerikába jöttek. Az én elindulásom sokkal jobb, tehát sokkal többet is kell elérnem, mint ők.

Egész biztos, hogy gazdag leszek. Tebeled tanítónőt csinállok, Eszter. Szép kabátkád lesz, a hajad kisütve és tanítónő leszel. Nem csodálatos ez, Eszter!

— Igen, papa.

— És te, Mikey, doktor leszel! Te az leszel, ami én lettem volna, ha engedelmess maradok. Doktornak lenni nagyon nagy dolog. Okosnak lenni még jobb, mint pénzesnek. Én keresem meg a pénzt, Mikey, te meg doktor leszel. Hogy tetszik ez neked? Van kedved hozzá?

— Igen, papa — mondtam álmosan.

Mázoló könyvek

Nyáron történt. Apám állványon dolgozott a napon. Egy nap elszedült a mázoló betegségtől: ólommérgezés.

A színeket ólomfehérral készítik. Ha a mázoló a száraz fedőszint olajjal és terpentinnel keveri, az ólom gőzökből oldódik fel, amit a mázoló be kell hogy lélegezzon. Vagy pedig a felszabadult ólom a bőr pórusain hatol be. Átrágya a gyomrot és az idegeket és megmérgezi a csontokat.

Apám gyomorérelégésben szenvedett. Nyáron egy este később jött haza, mint szokott. Sápadt arca a vörös és zöld színek tetoválása alatt olyan groteszkül el-

torzult volt, mint valami kínai táncmaszk. Leesztatta magáról a munkaruháját és lerogyott egy székre a konyhában.

— Add ide gyorsan a lavort, Katie! — nyögött.

Anyám odaadta a lavort és apám hányni kezdett. Anyám fogta a fejét és ütögette a hátát. — Már egész délután rosszul voltam — nyögte apám.

— Na, na — mondotta anyám szeleiden — majd elmulik, Hermann.

Göröcsös fuldoklás rázta meg a testét és elkezdett esendesen sirni. Anyám soha sem sirt, apámnak azonban hamar kicsordultak a könnyei.

— Mért ebben az átkozott mesterségben kell dolgoznom! — sirt apám fuldoklásai közt. — Talán, hogy egy nap leessek az állványról, eltörjem a lábam és azután mindennap ebédidő tájt a szak társaimhoz menjek koldulni! Mindennap ott somfordál egy beteg a festők közül.

— Na, na, Hermann — vigasztalta apámat anyám. — Velede nem fog megtörténni.

— De megtörténni — sirta apám. — Nekem mindenben pechem van. S ha nem így történni, akkor ebbe a mázolóbetegségbe halok meg, meg vagyok róla győződve. S valamikor már volt egy saját nadrágtartó boltom. Valamikor magamnak dolgoztam, nevettem és éltem. Most azonban meg kell halnom! Minden hiába. Átkozott legyen az a Columbus. Átkozott legyen Amerika, a tolvajok hazája, az ország, ahol a tetvek megcsinálják a szerencsésüket, a derék emberek azonban elcheznek.

— Na, na, Hermann — mondotta szeleiden anyám s egy vizes törülközöt pólyált a feje köré.

(Folytatjuk)

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A cluji Román Opera műsora

Vasárnap, január 10: (délután) Cigánybáró.

Hétfő, január 11: Szimfónikus hangverseny (zongoránál Ana Voileanu-Nicoară).

Szerda, január 13: Faust (Valentina Cretoiu, a bukaresti Opera tagjának közreműködésével).

SELECIO-MOZGÓ műsora

Szombat 3, 5, 7, 9 órák: Nebántsvirág-szenzációs filmperegett Meilach és Milaud hasonnevű vigjátéka nyomán, főszerepekben Anny Ondra, Georg Alexander, Oscar Karlweiss, Hans Junkermann. Két órai szenzációs mulatás. Műsoron kívül hangos hirdető és Micki Maus.

Vasárnap 3, 5, 7, 9 órák: Nebántsvirág. Jön: A düszszeldorfi vámpír élete filmen. Izgalmas rendőrdráma, Fritz Lang világhírű rendező rendezésével.

COUSO-MOZGÓ műsora

Szombat 3, 5, 7 és 9 órák: Feleségem szélhámos. Pazar kiállítású filmregény kellemes zeneszámokkal. Főszereplők: Nagy Kató és Alfred Abel. Műsor előtt: Legújabb Paramount hirdető.

Vasárnap d. e. 11 órák: matiné: Gonosztevők királya. Főszerepekben: Thomas Meighan.

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órák: Feleségem a szélhámos.

Hétfő 3, 5, 7, 9 órák: Premier. Gloria. Pazar rendezésű filmújdonosság. Főszereplők: Brigitte Heim és Gustav Fröhlich.

URANIA-MOZGÓ műsora

Szombat 3, 5, 7 és 9 órák: Operabál általános közkívánatra, végtelenül bájos filmperegett, főszerepekben: Petrovics Svetisláv, Liane Haid, Georg Alexander.

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órák: Operabál. Hétfő 3, 5, 7 és 9 órák: Operabál.

Szinkór-Mozgó műsora

Szombaton 3, 5, 7 és este 9 órák: premier. Az amerikai filmgyártás ezidei legnagyobb exotikus filmremeke, messze felülmúlja a Hindu siremléket. Hihetetlen sikerrel került bemutatásra egy az amerikai, mint Európa nagy hangos filmszínházában: a Fehér fogoly. (A borneói maharadzsza), a főszerepekben: Rose Hobart, Charles Bickford és Georges Benavent.

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, január 9.
Bukarest. 19.40: Grammfón. 21.05: Zenekari hangv.

Budapest. 9.15: Zenekari hangv. 9.30: Hírek. 12.05: Szalónzenekari hangv. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Gyermekdélután. 5: Irásverseny. 5.30: Citerahangv. 6.30: Rádióamatőrposta. 7: Vidám műsoros est. 9: Pontos idő. 9.20: Jazz-zenekar. Vig Miklós énekszámával. 10.10: Időjárás. 10.30: Szalónzenekari hangv.

Bécs. 20.15: Operett. 22.15: Táncczene. Berlin. 19: Szonáták. 20: Szórakoztató zene.

Frankfurt. 20.15: Strauss operett. Hamburg. 22.30: Táncczene.

Langenberg. 22.05: Ejjeli hangv. Lipcse. 20: Szólisták, kórus, zenekar. Stuttgart. 22.50: Táncczene.

Varsó. 19.35: Grammfón. 22.10: Chopin művei.

Poznan. 19.15: Hegedüverseny. Kattowitz. 22.10: Chopin művek. 22.50: Könnnyű és táncczene.

Milánó. 19.30: Grammfón. Róma. 20.30: Grammfón. 21: Opera.

Palermó. 20.35: Grammfón. 21.05: Gilbert: Artatlan Zsuzsi c. operettje. Prága. 19: Óraütés.

Pozsony. 18.10: Beethoven szonáták. Kassa. 18.20: Grammfón. Brinn. 19.20: Téli zene.

Osló. 20: Rzenekar. Stockholm. 18: Grammfón. 22: Táncczene.

Svájci Romand Adó. 22.15: Táncczene. Svájci Aleman Adó. 20.35: Szimfónikus hangv.

Brüsszel. 19.30: Grammfón. 21: Mozart: Varázsfuvola c. operája. Ljubljana. 22.15: Könnnyű zene. Belgrád. 21.03: Hegedüverseny.

APRÓ HIRDETÉSEK

DUMPING ÁRAKI

Siessen szükségletét beszerezni! 1931. december 31-ig.

Eddig még nem létezett olcsó árban szállítók: Frissen olvasztott

ארטה. כשר

Libazsirt, háj és bőr, legprímabb füstölt libahúst. Friedmann Sámuel Oradea, Cuza Voda 6.

Ne tévessze össze cégemet. Kérjen árajánlatot.

Ritka értékű műtárgyak, régi olasz faragott mübecsi uriszobaberendezés, figurális ritkaértékű perzsaszőnyegek Iványi Grünwald, Munkácsi képek, ritka műtárgyak olcsón eladó. Megtekinthetőek mindennap délután 2—6-ig, Regele Ferdinand 88 I. emelet balra.

Két parkettes szoba és mellékhelyiségekből álló modern lakás Calea Traian (v. Árpád u. 9 sz. alatt kiadó).

Somlyánál (Lulu Maniu 7) teljesen kiadásra váró a régi Kossuth Lajos uccai üzletében visszamaradt értékes márkás porcellán edényei.

Leipzig mintavásárra, technikailag képzett fiatalember megbízásokat vállal. Cím a kiadóban.

Olcsó butoreladás. Egész modern, szép kivitelű teliháló, exotikus furnérozással, meglepően olcsó árért vásárolhatók Nagy szamos ucca 10.

Tüzifa, Szén, Kocsz

FISCHER-nél

Telefon 1300.

Van szerenésém közölni a n. é. közöngel, hogy Sibiu-Nagyszében Marktgasse 5. sz. alatt hatóságilag engedélyezett

házassegkövetitő irodát nyitottam. Érdeklődők számára állandóan rendelkezésre állók. Minden beérkező ajánlatot diszkrétan kezelék. Válaszporté melléklendő.

Tisztelettel: „Ellie“ házasságkövetitő iroda

A Zsidónő Szakácskönyve

1000-nél több kifutó recept. A közel 400 oldalas, szép kiállítású vászonbontásos könyv

ÁRA: 300 LEI

Kapható az UJ KELET könyvostályában

Ötödik évtized óta németországi prakszissal ruhákat fest, lisztit CZINK

HIREK

Az angol kormány jóvátételi szakértője Párizsba utazott. Londonból jelentik: Sir Frederic Leigh-Ross, az angol kormány szakértője elutazott Párizsba, hogy a jóvátétel kérdésében a francia kormány szakértőivel folytassa tárgyalásait. Céljuk az, hogy a Cityben elterjedt hírt, hogy a bankok újabb manővert indítottak volna a font ellen.

Ujabb háromszázszázalékos emelkedett a német munkanélküliek száma. Berlinből jelentik: December második felében a munkanélküliek száma újabb háromszázszázalékos emelkedést mutatott.

Inkább lisztet, mint búzát exportálnak Amerikából. Londonból jelentik: Az Egyesült Államokból ezidőszakra inkább lisztet exportálnak, mint búzát. A kivitelre kerülő liszt egy része kanadai eredetű búzából készült, amelyet az Egyesült Államok területén levő malmokban őröltek.

Kolumbusz hajója Amerikába érkezett. Newyorkból jelentik: Spanyolországból néhány héttel ezelőtt indult el útjára az a hajó, amely teljesen korszerűen Kolumbusz egykori hajójának mintájára készült és amely egyetlen olyan műszert sem alkalmaztak, amit Kolumbusz ideje óta találtak fel. A hajó vezetője Kolumbusz jelmezében öltözött és az egész hajólegénység korszerű öltözetet viselt. A Santa Maria hajót indiánok fogadták a parton. Newyork város főpolgármesterének társaságában, aki a hajó kapitányának díszdoktori oklevelet nyújtott át. A hajó legénysége azután felvonulást tartott a fellobogozott Broadwayn.

Éjjeli mozielőadás! Ma, szombaton este 11 órakor is lesz előadás a Szinkörben, a világvárosi mozgószínházak mintájára. Az igazgatóság azért határozott így, mert a mai kezdettel vetíti a Szinkör a A fehér fogolyról vagy a Borneói maharadzsa című németül beszélő hangos világművet, amelynek Romániában ez lesz az első előadása. Ez a film a legnagyobb hangos filmalkotás, amely monumentális méreteiben messze feljúlja a feledhetetlen Hindu sirenleket is. Az előadások mindennap 3, 5, 7 és 9 órakor kezdődnek, vagyis — a szintársulat három hetes vidéki turájának idejére — most este 9 órakor is mozielőadások vannak a Szinkörben.

Súlyos spanyoljárvány kezdődött Angliában. Londonból jelentik: Angliában erős influenzajárvány van, amely közel áll a spanyoljárványhoz, mert a betegség sok esetben tüdőgyulladásá fejlődik, vagy gyomorkomplikációk, illetve még vakbélgyulladás is lép fel nyomában. Az influenza nem kimélte meg a királyi családot sem. György, a királyi pár legkisebb fia, valamint az uralkodópár unokája is megkapta az influenzát. A királyi család betegeit elkülönítették, s a király nem látogathatja őket, nehogy szintén megkapja a betegséget.

A kolozsvári zsidó iparosegylet évi közgyűlése. A kolozsvári Poale Cedek iparos egyesület ezidei évi közgyűlésén a vezetőség a fölmentvényt vita nélkül megkapta és az évi jelentést tudomásul vette. Az új választás eredménye: Elnök: Goldberger Kálmán, alelnök: Pollák Bernát, pénztárnok: Schwartz Sándor, jegyző: Schwartz Ignác nyomdász. Felügyelőbizottság: Grünfeld Dávid, Rosenfeld Izso, Dávid József. Tanácsnokok: Dávid Áron, Glancz Jakab, Herkovits Jenő, Szenes Dénes, Holländer Sándor, Weisz Manó, Kupferstein Márton, Spitz Aladár, Lillenthal Sándor, Simon M. Lajos, Wolff Sámuel, Wolff Mózes. Templombizottság: Schwartz Márton, Gábe, Rosenfeld Armin, Salamon Samu. Gazdák: Izsák Mór, Schwartz Mihály.

Tűzifa prima, száraz bükshasab
Ölöként 1000 lej
Megrendelhető:
PIROCCY CÉGNEI Calea Dragăneasa 616. Telefon 616.

Már csak 4 napja van

ahhoz, hogy egy kis szerencsével

milliomos lehessen

Százan és százan nyertek már kisebb-nagyobb összegeket a Zsidó Kórház sorsjátékán.

Január 12-én lesz az utolsó húzás

amelyen az 1,000.000 lejes főnyereménnyel kívül még számos nagy nyermény kerül kisorsolásra.

Ne habozzék tehát, hanem

Vegyen még ma Zsidó Kórház sorsjegyet

Póstai megrendelésnél 100 lej ellenében portómentesen küld egy sorsjegyet a Zsidó Kórházegyesület Közpointi Sorsjátékintézőségére, Cluj, P. Unirii 20.

Leszerelünk! Londonból jelentik: Az amerikai kongresszus elé beterjesztették az Egyesült Államok tengerészeti haderejének modernizálásáról intézkedő javaslatot. 85 torpedórombolót, 23 tengeralattjárót és 9 nagy cirkálót fognak építtetni.

Ma este Haggibbor bál. Kolozsvár zsidó társadalmának vidám ünnepnapja lesz ma este, amikor a tradicionális Haggibbor bálra fog felvonulni Kolozsvár fittalságának színeje. A Haggibbor bál minden bális szezon legnagyobb attrakciója és a Haggibbor vezetősége ezúttal is kitesz magáért, hogy közönségének élményszerű szórakozással kedveskedjék. Haggibbor bál ezidén is a legkülönbözőbb attrakciókat igéri. A Miss Haggibbor választás most sem fog elmaradni és a legszebb Haggibbor Miss megkapja a Haggibbor-szalagot, amelyet a múlt évi Miss Haggibbor, Farkas Nusi fog a győztesre feltűzni. A rendezőség gyönyörű ajándékokkal kedveskedik a nyerteseknek. Egyéb attrakciók, meglepetések, a Young Boy s Band kitűnő zenekara és mindenek fölött a hamisíthatatlan Haggibbor hangulat fogja feledhetetlenné tenni a ma estét a Haggibbor bál közönsége számára.

Sir Erik Drummond Londonból irányítja a leszerelési konferencia előkészítő munkálatait. Londonból jelentik: Sir Erik Drummond népszövetségi főtitkár a leszerelési világkonferencia előkészítése céljából néhány nap óta az angol fővárosban tartózkodik. A főtitkár érintkezést keres a szanatóriumban tartózkodó Hendersonnal s Londonból irányítja a világszerte előkészítő munkálatait.

Gyomor- és hasbántalmak, izgékonyság, migrén, kimerültség, szédülés, szívszorulás, rémes álmok, ijedtség, általános rosszullet, csökkent munkaképesség sok esetben megszűnne azáltal, hogy a beteg naponként reggel éhgyomorral megiszik egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Az emésztőszervek bántalmainak szakorvosai általánosan dicsérik a Ferenc József vizet, mert ez a gyomor és a belek működését előmozdítja, az epe kiválasztást fokozza, az anyagcserét megeléjenti és a vért felfrissíti. A Ferenc József keserűvizet gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

A karrikatura és a diplomácia. Német diplomáciai körökben és a sajtóban egyaránt élénk diskusszió tárgya a párisi Matin újévi karrikatúrája, amelynek címe: „A német nagykövet jön.” A karrikatura a német nagykövetet rongyokban, benyomott csilinderrel ábrázolja, amint egy rongyos szolga kíséretében, egy gebe által huzott konflisban az Elysée-palotába megy boldog újévet kívánni.

Két bányamunkást ítéltek halálra Palermóban. Rómából jelentik: Palermóban az esküdtörzs két kénbányamunkást halálra ítélte. Az volt a bűnük, hogy bestiális módon meggyilkoltak egy fiatal leányt. A kivégzés aktusa előtt távirat érkezett, amely közölte, hogy a király a gyilkosok egyikének megkegyelmezett s büntetését életfogytiglani fegyházra változtatta. A másik gyilkost ma az új kivégzési mód szerint hátulról lötték agyon.

A nemzet költségén temetik el Maginot volt francia hadügyminisztert. Párizsból jelentik: A mai minisztertanácsban Laval méltatta Maginot érdemeit. Elhatározták, hogy az elhunyt hadügyminisztert a nemzet költségén temetik el. A gyász jeléül a legfelsőbb honvédelmi tanács ülését ma délután nem tartották meg. Délután Doumer elnök személyesen is leróta a kegyelet adóját Maginot ravatalánál. A temetés Párizsban vasárnap lesz, majd a koporsót Maginot szülőfalujába szállítják s hétfőn ott temetik el.

Megjelent a Korunk januári száma. A Korunk januári számával, ez az összes magyar nyelvterületen kivételes megbecsülést élvező tudományos és szépirodalmi folyóirat a hetedik évfolyamába lép. A hetedik éve jelenik meg már hónapról hónapra s terjeszti a legjobb értelmű felvilágosodás és művelődés eszméjét, mindig a legaktuálisabb kérdésekre adva véglegesen tisztázó feleletet. A januári szám gazdag tanulmányanyagából a következőket emeljük ki: Hódy Bertalan: A tájszervezés. Jeszenszky Erik: A tőkés külkeresedelem. Silbermann Jenő: A világ energiakészlete. Danzinger Ferenc: A kínai polgárháborúk. Fränkel György: Lakásművészet. Szalay István: Az irodalom tételei. Stb. Stb. Szépirodalmi részében Szilágyi András, Morvay Gyula, A. Polgár és H. Poulaille elbeszéléseit veszi az olvasó. A Kulturkrönika, Szemle, Hozzászólás, Disputa stb. rovatokban 25 kisebb cikk számol be a tudományok, művészetek s az irodalom legfontosabb, elvi jelentőségű eseményeiről. A Korunk előfizetési ára egész évre 860, félévre 460, negyedévre 250 lej. Mutatványszámot ingyen küld a Korunk kiadóhivatala Cluj-Kolozsvár, Str. Regala 16.

Lázadás Hondurasban. Londonból jelentik: Hondurasban a banántermő vidék nyomorgó lakossága fellázadt a kormány ellen. A felkeléshez nyolcszáz állami tisztviselő is csatlakozott.

Lloyd George visszaérkezett Angliába. Londonból jelentik: Lloyd George rendkívül viharos tengeri út után visszaérkezett Angliába s partra szállt a dél-nyugatangliai Plymouthban. Az újságírók kérdézködéseire kijelentette, hogy a déltengeri út teljesen rendbe hozta s újra meg fogja kezdeni politikai tevékenységét. Hangoztatta, hogy politikai felfogása továbbra is változatlan, jól-lehet tudja, milyen megsemmisítően nagy számu többséggel szemben kell a politikai harcot megvívnia.

Vissza a háboruba?

Az erdélyi könyvpiac szenzációja

Szilágyi András új kötet

Az idő katonái

A falusi szegények életének és sorsának mesterei rajza

Ára 90 lej

Megrendelhető az Uj Kelet könyvkereskedésénél.

NAPRÓL NAPRA

R. Innes angol csillagász előadásában kifejtette, hogy az összes éghajlatok fokozatosan melegebbek lesznek, ami főként az emberi civilizáció terjedésének köszönhető. A civilizáció fokozott szén- és benzinfogyasztással, tehát mindig nagyobb széndioxidtermeléssel jár s ez melegen tartja a levegőt. Remélhető ennek folytán, hogy a közeli évtizedekben többé tulságos hideg telek egy éghajlat alatt sem lesznek.

A hedzsaszi kormány megtiltotta, hogy nem mohamedán vallású orvosok a zarándoklás ideje alatt Mekkában tartózkodjanak. A fehér orvosok ez előtt mindig számosan keresték fel Mekkát, hogy az összesereglett tömegek egészségügyi szolgálatát ellássák.

A Times római távirata szerint tavasszal a pápa konzisztóriumot hív egybe, amelyen több bíborost fog kreálni. A torinói és a firenzei érsekek minden bizonnyal a bíborossá avatandók között lesznek.

Philadelphian külvárosi villamosvonalakon torpedóalakú villamoskocsik közlekednek. A csekély levegőellenállás miatt a kocsik járatása igen bevált és ötvenszázalékos árammegtakarítást tett lehetővé.

Amsterdam és Rotterdam kikötői nagy károkat szenvedtek a példátlan erejű viharban. Az orkán számos hajót is letépett horgonyáról és a nyílt vizekre sodorta a járműveket.

A Bourbon-hercegek Guise-herceg, a család fejének angliai kastélyában családi tanácskozásra ültek össze. A legutóbbi ilyen családi tanácskozás 24 évvel ezelőtt volt. Megérkeztek a francia, spanyol és olasz Bourbonok és a Bourbon-Braganza ág tagjai is.

A hollandkeletindiai szigeteken pusztított ciklon 13 emberéletét követelt áldozatul. A nyomában fellépett áradásban több község állatállományát odapusztult.

Az amerikai Broadcasting Co. részére husz egyenkint ötven kilowattos rádióállomás üzemeltetését engedélyezték.

A londoni postahivatal karácsonyi levélforgalma egy milliárd darab volt. Hétezer ideiglenes alkalmazottat kellett beállítani az óriási forgalom ellátására.

Nem hiszik, hogy a walesi herceg hajlandóságot mutatna arra, hogy a los-angelesi olimpiász idejére Amerikába utazzék.

Az angol Variety Artists Federation sürgős lépéseket készül tenni külföldi artisták angol szereplési tilalma ellen.

Vidám sarok

A bárban három angol sisters lép fel. Misor után a pincér odamegy egy fukarságáról közismert urhoz:

— Parancsolja, hogy az egyik sisters-t meghívjam az asztalához?...

— Még várok — mondja az ur...

— Éjjel után újra felajánlja a pincér a szolgálatait, de ismét tagadó választ kap.

Reggel zárás előtt már lühösán megkérdi a pincér:

— Kérem azonnal zárunk, még mire tetszik várni?...

— Még várok egy kicsit — mondja az ur — hátha még jobban lesz meg az angol font...

UJ KELET *Legújabb hírek*

Negyvennyolcórás haladékokat kért az orosz delegáció a román ajánlat megvizsgálására

A nemzeti parasztpárt és a liberálisok jóindulattal figyelik az orosz-román tárgyalásokat

Kik foglalják képviselni Romániát a leszerelési konferencián

Bucuresti-Bukarest, január 8. Varsóból érkezett jelentés szerint Ghica külügyminiszter pénteken délelőtt 9 óra 40 perckor érkezett meg a lengyel fővárosba, ahol a pályaudvaron Zaleszky külügyminiszter, Pilsudzky marsall képviselőjében Beck ezredes, továbbá a román követség tagjai fogadták.

Az egész lengyel sajtó nagy lelkesedéssel üdvözli Ghicát és egyhangulag megállapítják a látogatás nagy fontosságát. A Gazeta Polska hangoztatja, hogy a nemzetközi politikában most olyan kérdéseket tárgyalnak, amelyek egyformán és erősen érdeklik mindkét államot.

A mostani látogatás alkalmával meg fogják vizsgálni a leszerelési kérdést, valamint a szovjettel megkötendő megneemtámadási paktum ügyét is.

Minden remény meg van arra, hogy a barátság és az együttműködés a két állam között még a mostaninál is erősebb lesz, ami az európai béke egyik támasza és záloga. Az Express Porani szerint a Dunakonföderáció gondolata kényszeríti Lengyelországot és Romániát, hogy közösen a legnagyobb figyelemmel kísérje az eseményeket. Ghica külügyminiszter megállapítja, hogy Lengyelország milyen nagy fontosságot tulajdonít a román barátságának. A Gazeta Varsavszka hasonló hangnemben ír.

Ghica külügyminiszter január 11-én érkezik vissza Varsóból Bukarestbe és 17-ig marad a fővárosban. Ekkor Prágába utazik a Benessal folytatandó tárgyalásokra, majd Genfbe megy. Antonia de genfi román követ pénteken megérkezett Bukarestbe, hogy ott a kormányal megbeszélje a leszerelési konferencia anyagát.

Tekintettel arra, hogy

a szovjet delegáció a román jegyzékre adandó válasz megszövegezésére 48 órái haladékokat kért, Rigából szombat estig nem igen várható újabb hírek.

Az Adeverul foglalkozik a rigai tárgyalásokkal is. Felteszi a kérdést, hogy miért nem bízták meg Pelivánt, ezeknek a tárgyalásoknak folytatásával. Diplomáciai szempontból is jó és demonstratív lett volna, ha Peliván, mint kimonottan beszarabiai politikus vezeti a megbeszéléseket, amelyeknél a beszarabiai probléma olyan nagy súlytal esik latba. Pelivánt, annakidején a nemzeti parasztpárti kormány ki is nevezte rigai követé, azonban az állást nem foglalta el.

A mostani rigai tárgyalásokat egyébként úgy a liberálisok, mint a nemzeti parasztpárt nagy jóakarattal figyelik és mert mindkét párt a francia orientáció legerősebb híve, tekintettel arra, hogy ezeket a tárgyalásokat Franciaország sugalmazta és kezdeményezte, különösen mellette állanak a paktum megkötésének.

Ghica külügyminiszter, mint fentebb említettük, hétfőn érkezik haza Bukarestbe és 17-én már Prágába indul. A rendelkezésére álló hat nap alatt a külügyminiszter megteszi a szükséges intézkedéseket a küszöbön lévő nemzetközi konferenciákkal illetően.

A lausannei konferencia, amely nem január 18-án, hanem 24-én kezdődik, Romániát Titulescu, Zăuceanu és Savel Rădulescu fogják képviselni.

A február 2-án Genfben megnyíló

nemzetközi leszerelési konferencián a román delegáció katonai és polgári tagokból fog állani. A katonai delegáció vezetői Samsonovici tábornok vezérkari főnök, Toma Dumitrescu tábornok és Stoiescu ezredes királyi adjutáns. Ez a delegáció 8 tagból fog állani. A polgári küldöttség a lausannei konferencián résztvevő 3 delegátuson kívül Ghica kül-

ügyminiszter, Antonia de Petrovici és Creteanu megbízottakat foglalja magában.

Antonia de, aki a román delegáció genfi tartózkodását ott már előkészítette, Bukarestbe érkezik, hogy a delegáció tagjaival az összes technikai kérdéseket megbeszélje és az utazást kellően előkészítse.

Az ócskaruhák után is behozatali vámot kell fizetni

Bucuresti-Bukarest, január 8. A hivatalos lap csütörtöki számában minisztertanácsi határozat jelent meg, amely szerint január 1-től kezdődően minden postán vagy vonaton külföldről érkező csomag után, ha a csomag használt ruhaneműt tartalmaz, behozatali vámot kell fizetni. A használt ruhanemű a vám alól csak akkor mentes, ha azt az utas bőröndjébe, vagy csomagban magával hozza és azon a használat kétségtelenül látszik.

Jorga most azt kutatja, hogy milyen könyveket olvasnak a középiskolai tanulók

Bucuresti-Bukarest, január 8. Ismeretes, hogy a közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy a vakációról hazatérő tanulók bizonyítványt kötelesek bemutatni az iskolák igazgatóinak arról, hogy a vakációban jól viselték magukat. A főváros polgármesteri hivatala még nem tett semmiféle intézkedést arra nézve, hogy azt a bizottságot, amely ezt a bizonyítványt kiállítja, megalkossa, már pedig a karácsonyi vakáció szombaton befejeződik. Az újságíró kérdésközlésére kijelentették, hogy a közoktatásügyi minisztérium intézkedése valószínűleg szombaton megérkezik a fővárosba is és akkor aztán intézkedhetnek.

A közoktatásügyi minisztérium egy újabb rendeletet adott ki, amelyben az összes liceumoktól jelentést kér arról, hogy a középiskolai tanulók a tankönyveken kívül milyen könyveket olvasnak a vakációban és általában mit olvasnak az egész esztendőben.

Ujra felbukkant az orosz üzemekben az antiszemita üldözés

A szovjet erős kézzel törli le a hulligánok munkáját

Moszkva, január 8. A moszkvai első számú textilgyár parancsnokát elmozdították állásából, mert megtűrte, hogy Lugacs zsidó gyári munkást antiszemita munkáštársai bántalmazzák. A gyárban működő szövetkezeti bíróság elnöke ellen pedig eljárás indult meg olyan irányban, hogy zárják ki őt a kommunista pártból. Azokat a munkásokat, akik Lugacs bántalmazásában részt vettek, már régen eltávolították a gyárból. A zsidó munkás hét év óta dolgozik a gyárban, szorgalmas, öntudatos, de arcban és magatartásban erősen zsidó jellegű férfi, akit egy munkáshulligán csoport emiatt nem szívtelt. Lugacs egyik fórumtól a másikhoz fordult védelemért, de sehol igazságra nem talált. Mig végül egy moszkvai szovjet újság felhívta a kormány figyelmét a zsidó munkás üldözésére és elégtételt szolgáltatott neki.

A minski Kommunár című nagyüzem egyik munkását, Mitkericset, aki az az utóbbi időben antiszemita propagandát üzött, kiközösítették a kommunista pártból. A gyár Kommunista kamaráját pedig feloszlatták, mert a propagandát megtűrte.

A minski párttanács az antiszemita jelenségek hatása alatt elhatározta, hogy a különböző nemzetiségek közötti proletárszolidaritás kimélyítése érdekében a zsidók által különösen kultivált iparágakból — mint a bőrgyártás, a konfekció-

ipar és a kereskedelmi hálózat — a zsidó munkások egy részét kivonják és átminősítik őket olyan iparokba, ahol gyöngyben vannak képviselve, így főleg az erdészetbe, a hajózássá és a vasuti üzemekbe. A zsidó és nemzsidó munkásoknak ilyen keveredését a párttanács igen hathatós eszköznek tartja arra, hogy a sovinizmust és a nacionalizmust, mely még mindig felbukkan a munkásság között, eltüntesse és a proletáriátus között megteremtse a nemzetközi szolidaritást.

Szabálytalan pénzkezelés vádja egy volt nagyváradai városi tanácsos ellen

Oradea-Nagyvárad, január 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). A nagyváradai városi tanács ülésén Mavrodi városi tanácsos feltűnést keltező vádat emelt Crăciun volt tanácsos ellen, akit azzal vádolt meg, hogy szabálytalanul kezelte a munkanélküli bélyegből befolyt összegeket, amelyeket a munkanélküliek segélyezésére kellett volna fordítani. A tanácsos szerint mintegy 700 ezer lejre rug az az összeg, amelyet a volt városi tanácsos hűtlenül kezelte. Mavrodi vizsgálat megindítását kéri Crăciun ellen és megfelelő bizonyítékokkal kíván szolgálni arra vonatkozólag, hogy milyen módon kezelte szabálytalanul a mondott összeget Crăciun.

Két antiszemita képviselő botrányba fúllasztotta a bukovinai Agrár Liga népgyűlését

Bucuresti-Bukarest, január 8. Suceavában tegnap az Agrár Liga népgyűlést tartott, amelyen 2000 paraszt vett részt. A gyűlés megnyitása után Robu és Cărlan cuzista képviselők váratlanul megjelentek a teremben és beszédet tartottak, amelyek végeztével hatalmas botrány tört ki, úgy, hogy a többi szónok nem jutott szóhoz és a csendőrség kénytelen volt feloszlítani a gyűlést.

Miklós herceg külföldi utja

Bucuresti-Bukarest, január 8. A Lupta értesülése szerint Miklós herceg fontos hivatalos megbízatásban utazik külföldre január 15-én, ahol két hónapig marad.

Március elsején kezdődnek a sorozások

Bucuresti-Bukarest, január 8. A sorozások az egész ország területén március 1-én kezdődnek meg, a bevonulások pedig március 21-én lesznek.

Nem mond le a földművelésügyi miniszter

Bucuresti-Bukarest, január 8. Az Adeverul cefolja azt a hírt, mintha Joneescu földművelésügyi miniszter betegsége miatt le akarna mondani tárcájáról.

Veszélyesen megáradt a nagyváradai Pece-patak

Oradea-Nagyvárad, január 8. Pénteken reggel telefonon értesítették a nagyváradai tűzoltóságot, hogy a külvárosokban a Pece-patak áradása komoly veszedelmet jelent a külvárosi városrészek számára. A tűzoltóság azonnal kivonult a veszélyeztetett helyekre, ahol egész sereg apró, kezdetleges házat árasztott el a patak áradása. A tűzoltóság a veszélyeztetett házak lakóit kiszabadította. Nagyváradon attól tartanak, hogy a Körös esetleges áradása következtében komoly veszély fenyegetheti a várost.

Átadták az ügyészségnek Farcu Györgyöt, a nagyváradai okirathamisító szélhámost

Oradea-Nagyvárad, január 8. A nagyváradai rendőrség bünyügyi osztályának vezetője, Gerebesi komisár befejezte a nyomozást a különböző okirathamisításokkal vádolt Farcu György ügyében. A nyomozás befejeztével Farcu cimbitorlás és többszörös okirathamisítás vádjával küldték az ügyészséghez. A rendőrség tisztázza Marian Traian fakeskedő szerepét, aki jóbarátja volt Farcunak és Farcu egyik hamis okiratán Marian Traian aláírása szerepel.

Marian a rendőrségen igazolta, hogy az aláírás tudtán kívül került Farcu igazolványára és hangsúlyozta, hogy semmit nem tudott Farcu üzeméről. Az ügyészség szombaton dönt Farcu további sorsáról.

Purimra vidám gyűlésvonások!

Solem Alejchem: Válgak, ne válgak!
Szabó Imre: Gábort ünneplők
Szabó Imre: Egy finom kis parthés
Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában. Előadási jogdíjjal darabja 200 lej.

a világmarka
megóvja Önt
a nem
betegségektől.

Taxa p
platite in
No. 224.7

da Baron
Telefon: 9
vonta 110,
600, egész
havonta 1,
egészévre
értékű va
szerint. Az
bánsági zs
Cikkeink
rás megje

Hamangiu

Hamangiu
törvényjavasla
örökségül.

Az új igaz
hogyan fog élt

Az egyik t
erdélyi törvé
szól, a másik
madik a közt
ellenőrzéséről.

Pop Valéri
vényjavaslatot
kibővít, hogy
összes honlala
maradéknélkül
Ennyi progr
egy igazságüg

A magára

Iorgának k
mányban.

Most már eg

Az egyik me

Két erős o
alól, hogy Ha
az igazságot
nyérjegyek zse

pen megunta

nyerét.

Aki még mi
toianu testőre

Valami sok s

han akkor sem
két minisztert

Most, hogy ma

lesz az élete.

Egyetlen bár

sok farkas közt

Előbb-utóbb

eszik a farkaso

Hitler meg

a zsidókat

A mázólósege

a dolgát.

A birodalmi

niszter kénytel

rumi és alázat

engedje Hinde

dalmi elnöki sz

Mert ha Hit

csak egyet int

is köztársasági

ül be az elnöki

Ilyen szörnye

számban az egy

ből.

Sikerének a

Egyszerű, ak

Tizenegy es

sem tett, mint

Majdnem 62

londított meg

dalom minden

félmillió zsidó

Hogy mi min

millió zsidótól!

Maholnap me

estálnak Hitler

Mert tisztá se

keresztes veze

köszönheti a k

metországban t

zsidók, Hitler

valamelyik mü

csarnok törzsve

Hiszzen azonk

ég világon sem

Igy hát hálás

nak, hogy ilyen

tukon.

Ehelyett inká

prációiról anna

sék meg neki t

a zsidók ellen.

Az engedélyt

Hindenburg

dalmi elnök les

Odaajándékoz